

Weekblad voor Fiscaal Recht, Da's pas straf: 300%

Vindplaats: WFR 2009/645
Auteur: Prof. mr. G.J.M.E. de Bont

Bijgewerkt tot: 01-01-2009

Soms denk je weleens dat iemand zit te bluffen; een beetje stoer zit te doen. Grootspraak om indruk te maken op vrienden, familie en bekenden. Politici willen zich bij journalisten nog wel eens laten gaan om indruk te maken op het volk. Omtrent het waarom daarvan is het vaak gissen: plat populisme, de angst voor Geert Wilders, het spekken van de staatskas. Slechts tegen deze achtergrond kon ik enige tijd geleden de opmerking van de Staatssecretaris van Financiën plaatsen bij het zondagochtendprogramma Buitenhof. Met bombarie werd daar de gedachte verwoord dat de boete voor zwartsparenders in het buitenland hoger moest zijn. Een boete van 300% werd door de staatssecretaris als proefballon opgelaten.

Proefballonnen zijn er om doorgeprikt te worden en snel te vergeten. Wat schetst - in ieder geval - mijn verbazing: het is serieus! De proefballon heeft de wind in de zeilen gekregen en verwordt tot een heus wetsvoorstel. Nu de bedoeling van de Staatssecretaris van Financiën slechts lijkt te zijn geweest de televisiekijkende zwartspander angst aan te jagen en een dergelijke argumentatie in de Kamerstukken ietswat "plat" overkomt, wordt in de nota van wijziging bij het Fiscaal stimuleringspakket en overige fiscale maatregelen (Vijfde NvW, *Kamerstukken II* 2008/09, 31 301) naarstig gezocht naar alternatieve redenen voor deze boete-explosie.

" *Zwartsparenders krijgen verhoudingsgewijs een lage boete.* " Dat is natuurlijk een kul argument, aangezien ook de boete voor de zwartspander (veelal) een percentage is van de opzettelijk of grofschuldig te weinig betaalde belastingen. Verhoudingsgewijs is er geen enkel verschil met andere belastingfraudeurs.

" *...terwijl ze met de "inkeerregeling" de mogelijkheid hebben hun vermogensbestanddelen zonder boete alsnog bij de fiscus aan te geven.* " De inkeerregeling wordt dus gebruikt als argument om de belastingplichtigen die daarvan geen gebruikmaken extra hard te kunnen straffen. Volgens mij kunnen ook alle andere belastingfraudeurs onder dezelfde voorwaarden van deze faciliteit gebruikmaken en wordt bij hen alles wel bij het oude gelaten. Volstrekt veronachtzaamd wordt met welke reden een zwartspander geen gebruikmaakt van de inkeerregeling. Allereerst de onbekendheid met de regeling en de angst naar een accountant/fiscalist te gaan. Die schijnen tegenwoordig ook de heimelijke spaarpotten van hun cliënten te moeten melden. Voorts kunnen zich situaties voordoen waarbij een inkeer ook implicaties heeft voor derden en deze absoluut niet willen inkeren. Overigens zou de inkeerregeling ook kunnen worden geduid als een uiting van verminderde strafwaardigheid in plaats van een argument te vormen voor een hardere aanpak. Als een tijdige melding de volledige bestraffing kan wegnemen ten aanzien van een jarenlang toegepast fraudepatroon, dan zal het zo erg wel niet zijn...

" *De zogenaamde zwartsparenders weigeren de door hen verschuldigde belasting te betalen, ten koste van andere belastingplichtigen die wel aan hun verplichtingen voldoen.* " Is dat bij andere

belastingontduikers (iets) anders dan? Wederom geen enkel argument op grond waarvan de zwartspaaarder zou moeten worden geconfronteerd met een strafmaximum van 300% terwijl de overige belastingfraudeurs maximaal met 100% kunnen worden geconfronteerd.

" *De context is echter breder. Ook in een internationaal kader, bijvoorbeeld in de bijeenkomsten van de G20, maakt Nederland zich sterk voor de bestrijding van belastingontduiking. Daarbij past het dat de eigen wetgeving een krachtig signaal afgeeft dat belastingontduiking niet wordt getolereerd.* " Dat de regering blij is om bij de G20 te mogen aanschuiven is tot daar aan toe. De vraag is wel welke impact deze wijziging zal hebben binnen dit internationale gremium. Mogelijk dat China, waar naar verluidt de doodstraf nog steeds geldt ter zake van belastingfraude, dit krachtige signaal van Nederland toch oppakt en nóg meer gaat doen aan de bestrijding van belastingfraude.

" *Voor de beperking van de vergrijpboete tot het box 3-inkomen bestaat voldoende rechtvaardiging. Dit inkomen is relatief eenvoudig buiten het zicht van de Belastingdienst te houden.* " Wederom een blote stelling zonder enige onderbouwing. De rare situatie zal zich na het aannemen van dit wetsvoorstel gaan voordoen, dat iemand die steekpenningen ontvangt op zijn niet-verantwoorde buitenlandse bankrekening daarover een boete krijgt van "maar" 100%, omdat die belast zijn in box 1. Over het gemiddelde saldo op diezelfde bankrekening geldt dan echter een boeteregime van 300%. Dit is toch niet uit te leggen? Voorts is het gemakkelijk om in Luxemburg, Zwitserland, Liechtenstein of Panama een stichting of andere rechtspersoon te laten oprichten door een lokale trustorganisatie die het beheer voert over de gevulde bankrekeningen. De verkoop van de belangen in die vennootschappen en de inkomsten uit die rechtspersonen vallen vervolgens doorgaans in box 2 dat het "gunstige boetemaximum van 100% kent. Absolute willekeur derhalve.

" *Daarnaast is juist bij box 3 inkomen de thans maximaal op te leggen boete naar de mening van het kabinet ontoereikend geworden.* " Wat zou de staatssecretaris hier mee bedoelen? Ik vrees dat hij eigenlijk vindt dat de heffing in box 3 gewoonweg te laag is. Zijn procesmatige en bedrijfseconomische inslag zal hem hebben ingegeven dat het "probleem" dat ontstaat doordat de aanslag als grondslag voor de boete te laag is, slechts kan worden opgelost door op die - in zijn ogen - te lage grondslag voor de boete een knoepert van een percentage los te laten. Aldus wordt een te lage heffing als het ware gecompenseerd door een extreme boete. Daarvoor is die boete echter niet in het leven geroepen. Overigens is het maar zeer de vraag of de boetegrondslag in de huidige crisis te laag is. Het fictieve rendement van 4% op het vermogen wordt zeker niet door iedereen gehaald. Daar komt bij dat in de situaties waarin een belastingplichtige wordt verdacht van het hebben van een niet-verantwoorde bankrekening, de inspecteur bij gebreke aan nadere gegevens het saldo op de rekening schattenderwijs vaststelt. De jurisprudentie biedt de inspecteur daarbij de nodige armslag om ruim te schatten. Doorgaans komt de inspecteur met een fictief rendement over een fictief vermogen niets te kort. Van een lage heffing is in die situaties in het geheel geen sprake. Ook dit "argument" van de wetgever dient met de nodige terughoudendheid te worden gezien. Als in de aanslagen door schattingen en wettelijke ficties veel "lucht" zit, dan heeft de toepassing van een 300% factor niet veel meer van doen met een rechtvaardige boete.

De Staatssecretaris van Financiën heeft goede zaken gedaan door een geraffineerd spel van aardig doen (persberichten waarin wordt gewezen op de inkeerfaciliteit) en het tonen van de roede (het voorspiegelen in de media dat buitenlandse bankrekeningen niet meer geheim zijn en met 100% boeten dreigen). Daarmee is niets mis. Dat hij echter zo in die strategie is gaan geloven dat hij van die roede een knots wil maken, is op zijn minst zorgwekkend te noemen. De beeldvorming dreigt daarmee belangrijker te worden dan de werkelijkheid. In die werkelijkheid worden veel procedures gevoerd door

belastingplichtigen waarvan wordt vermoed of waarvan is vastgesteld dat zij een niet-verantwoorde buitenlandse bankrekening hebben (gehad). Het beleid van dezelfde staatssecretaris dat in die procedures wordt toegepast, is dat een boete wordt opgelegd van 50% aan de belastingplichtigen die tegen de lamp liepen en vervolgens openheid van zaken geven. Slechts de "die-hards" die blijven ontkennen of zwijgen, krijgen een boete van 100%. In uitzonderingsgevallen wordt derhalve het huidige strafmaximum bereikt en uit niets is gebleken dat dit voor de inspecteur of de rechter een te beperkt instrumentarium vormt.

Net zo goed als het democratische gehalte van een staat kan worden getoetst door te bezien op welke wijze met minderheidsstandpunten wordt omgegaan, kan het gehalte van de rechtstaat worden vastgesteld aan de hand van de hoogte van de maximumstraffen. Gewaakt dient te worden dat de regering zich op het hellend vlak positioneert door het uit media-strategische overwegingen substantieel verhogen van bepaalde boeten. Nu is het 300%, maar waarom eigenlijk geen 500% of 1000%? Met de "argumenten" van de staatssecretaris zou een dergelijke verhoging net zo goed (of eigenlijk: net zo slecht) kunnen worden beredeneerd.